

هزینه کاهش ساعت کاری

هزینه کاهش ساعت کاری، بر دوش شرکت‌های بخش خصوصی گذاشته می‌شود. به گزارش اتاق ایران آنلاین، محمود نجفی‌عرب، رئیس اتاق تهران گفت: در اتاق تهران مطالعه کاملی در خصوص آثار تعطیلات ناهماهنگ داخل کشور با بازارهای جهانی صورت گرفته است و پیشنهاد تعطیلات جمعه و شنبه از سوی اتاق و بخش خصوصی مطرح شد. با این حال، مجلس طی این هفته تصویب کرد که تصمیم‌گیری برای تعطیلات پایان هفته در اختیار دولت قرار گیرد و با توجه به خبرهایی که به گوش می‌رسد، دولت روی تعطیلی پنج‌شنبه و جمعه اصرار دارد. نجفی‌عرب گفت: دولت باید از اشتباه برای تعیین تعطیلی پایان هفته در روزهای پنج‌شنبه و جمعه اجتناب کند. تصمیم‌گیری درست برای تعیین ساعات کاری هفته در ایران، از این منظر که روی کسری انرژی کشور و سایر حوزه‌ها اثرگذار خواهد بود، قابل اهمیت است. انتظار داریم که استاندار محترم تهران، نظرات اتاق و بخش خصوصی را به اطلاع مستقیم دولت برسانند.

حمایت از برنج ایرانی

دولت باید با بخش خصوصی برای حمایت از برنج ایرانی همراه شود. به گزارش ایسنا، دبیر انجمن تولیدکنندگان و تامین‌کنندگان برنج ضمن تأکید بر افزایش تقاضای برنج با فرارسیدن عید نوروز و ماه مبارک رمضان عنوان کرد که متوقف ماندن واردات برنج، بازار داخل را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بنابراین هدف‌گذاری درستی باید در این راستا صورت گیرد. مسیح کشاورز اظهار کرد: همراهی استانداردی و سازمان جهاد کشاورزی استان‌های مازندران و گیلان تحت حمایت وزارت جهاد کشاورزی شرایطی را فراهم کردند تا اعضای انجمن تولیدکنندگان و تامین‌کنندگان برنج ایران با خرید محصول برنج انباشت شده کشاورزان مانع خسارت دیدن ایشان شوند. وی ادامه داد: این طرح از یک‌سوم مانع انباشت محصول برنج سال گذشته شالیکاران شد و از سویی دیگر موجب شد تا قیمت برنج در بازار برخلاف مسیر تورم نزولی شود. شرایطی که بازار برنج به ثبات رسیده است، ممنوع شدن واردات موجب افزایش قیمت برنج وارداتی شده و تداوم این مسیر به افزایش قیمت برنج منتهی می‌شود.

عوامل تاثیرگذار بازار مسکن در ۱۴۰۳

عوامل متعددی بر بازار مسکن در سال ۱۴۰۳ اثرگذار است که از جمله آن می‌توان به هزینه‌های ساخت، تعداد معاملات، فعالیت‌های سوداگرانه، نوسانات بازار ارز، بودجه دولت، تسهیلات بانکی، مالیات‌های حوزه مسکن، نرخ رشد نقدینگی و اثرات آن بر تورم عمومی اشاره کرد. مهدی کرباسیان، عضو هیئت‌رئیس اتحادیه مشاوران املاک در گفت‌وگو با ایسنا اظهار کرد: آمارها و داده‌های موجود در سطوح مختلف اقتصادی تا حدودی مسیر و چشم‌انداز بازار مسکن در سال آینده را مشخص می‌کند. بخش دیگر به عملکرد برنامه‌های دولت در سال ۱۴۰۲ و همچنین حرکت بازارهای موازی مربوط می‌شود. وی افزود: دولت تلاش دارد بخش مسکن را به‌عنوان یک حوزه پیش‌سران به رونق برساند. رسیدن رشد بخش مسکن از منفی ۱۵ درصد در سال ۱۳۹۹ به مثبت ۸/۳ درصد در سال جاری نشان می‌دهد که تلاش‌هایی در این حوزه صورت گرفته است اما این تلاش‌ها کافی نیستند.

رشد تولید وابسته به نفت است

احمد جانجانی

کارشناس اقتصادی
مهار تورم و رشد تولید، شعاری است که دولت توانسته در بخش دوم موفق باشد؛ اما در بخش اول چندان موفق نبود؛ زیرا صرفاً با تامین ابزار پولی و انقباضی و بسط دادن این سیاست‌های انقباضی، توانست آن را محقق کند. آماري که از تولید منتشر می‌شود، عمدتاً وابسته به نفت است. کنترل تورم بهای زیادی داشت. کنترل تورم به‌گونه‌ای بوده که چند روز مانده به پایان سال، دولت دوباره هوس فروختن اوراق با سودهای پنج‌ماهه سنگین کرد. چند هفته مانده به پایان سال، به ناگهان، اوراق سپرده ۳۰ درصد ویژه را رو کرد که باعث شد تقریباً همه حساب‌های ۲۲ درصدی تسویه شده و به حساب‌های ۳۰ درصدی تبدیل شوند. همین یک اقدام یعنی ۳۰۰ همت با نرخ ۳۰ درصد و دارایی فراینده ۸ درصد حدود ۸۵۰ همت بر تقدینگی سال آینده اثر خواهد گذاشت.

اگر قرار باشد بانک‌ها، اوراقی که دولت اقدام به فروش آن کرده است را بخرند، این اوراق تبدیل به پایه پولی می‌شود؛ پس دولت با اعمال سیاست‌های به شدت انقباضی سعی در کنترل تورم داشت. یکی از صدماتی که به بازار سهام وارد و منجر شد سرمایه‌ها وارد بازارهای طلا یا ارز شوند، ناایمن‌سازی بازارهای مالی با مصوبه‌هایی مانند مصوبه ۱۷ اردیبهشت بود. این مصوبه باید همان روز افشا می‌شد. اکنون نرخ تامین مالی شرکت‌ها و بنگاه‌ها، بین ۴۵ تا ۵۰ درصد قرار گرفته است. این یعنی یک رکورد تورمی وحشتناکی به وجود آمده که سال آینده و در سررسید پرداخت این بدهی‌ها، دچار بحران می‌شود. سررسید این بدهی‌ها، شش ماهه دوم سال آینده است؛ پس با این تفاسیر، سیاستگذار امسال باید چه اقداماتی انجام دهد که در زمان احتمالی بازگشت ترامپ، انتظارات تورمی کشور افزایش نیابد؟ اگر کشور دارای یک صنعت پویا بود، احتمال انتخاب ترامپ باعث شوک به کشور نمی‌شد. برخی به بهانه تحقق شعار سال، اقداماتی انجام دادند که تأثیرات آن در سال آینده دیده می‌شود.

رابطه با آمریکا به نفع کشور است

مهدی پازوکی

کارشناس اقتصادی
شاخص‌های اقتصادی، وضعیت اقتصادی-اجتماعی کشور را ارزیابی می‌کند. یعنی مردم در سبب مصرفی خانوار زمانی که رشد قیمت کالاها را می‌بینند، متوجه شرایط می‌شوند. اطلاعات غلط به آقای رئیسی می‌دهند. تورم هیچ‌گاه ۶۰ درصد نبوده که دولت ایشان آن را به ۴۶ درصد کاهش داده باشند. علت اصلی تورم رشد فراینده تقدینگی است و تقدینگی هم در همین دولت افزایش یافته و دلیل آن هم حجم فراینده بودجه دولت است. این در حالی است که این دولت به دلیل یکدست بودن می‌توانست برخی از هزینه‌های اضافه را کم کند اما چنین نکرد و در عوض هر سال حقوق کارکنان خود را ۲۰ درصد افزایش داد. برجامی که آقایان می‌گفتند کاغذپاره است، کاغذپاره نیست. روحانی در دو سال اول روی کار بودن خود با همین برجام توانست تورم را یک‌رقمی کند. من به‌عنوان کسی که اقتصاد خوانده، متوجه می‌شوم که تعامل با آمریکا و جهان به نفع ماست.

سیاست‌ها تورم‌زا بود

آلبرت بغریان

اقتصاددان
سیاستگذار نه در عرصه تولید و نه در عرصه کنترل تورم، موفق نبود. به گفته او تنها بخشی که می‌توان گفت دولت در آن موفق عمل کرد، سیاست‌های ارزی بود که آن هم از دست رفت. برآیند سیاست‌ها در سال جاری، ضدتورمی نبود. اگر سیاست‌ها، ضدتورم بود قیمت‌ها اکنون باید کاهش می‌یافت نه اینکه افزایش یابد. درست است که نرخ تورم کاهش پیدا کرده اما در همه این ماه‌ها تورم همچنان در سطح ۴۰ درصد وجود داشته است. برآیند سیاست‌ها تورم‌زا بوده است و نتوانسته که ضدتورم عمل کند. دولت همچنین در بخش تولید هم موفق نبوده است زیرا با افزایش تورم، هزینه‌های تولید نیز افزایش می‌یابد. برآیند سیاست‌ها در این بخش هم رکودی بوده است. تنها بخشی که دولت توانست چند ماهی در آن ثبات ایجاد کند، حوزه ارزی بوده است زمانی که دولت توانست دلار بازار آزاد را در کانال ۵۰ هزار تومان نگه دارد، سهم خود را از تورم کمتر کرد. البته تحولات جهانی و احتمال ریاست جمهوری ترامپ نیز موجب شد که همین ثبات نیز از دست برود.

* «سالگشتگی»، ساخته شاملو است و در ابتدا در یکی از شعرهای احمد شاملو دیده شده است: «دوست میدارم، بدون اینکه بخوامت، سالگشتگیست این...» معادل انگلیسی این واژه Timeloss است و سالگشتگی به معنای گذشت سالها بر آدم، گمگشتگی و سرگردانی در زمان است.

به سمت بخش غیرمولد و دلالی می‌روند و تولید کشور آسیب می‌بیند. اینکه پول را از دست مردم بیرون بکشیم تا شاخص قیمت‌ها کاهش یابد، درست نیست. افغانستان هم با توجه به مشکلاتی که دارد، تورم کمی حس می‌کند اما دلیل این است که مردم افغانستان فقیر هستند و تقاضای کالا و خدمات ندارند. اگر تقدینگی را از دست مردم بیرون بکشیم که تقاضا کم شود، مطلوب نیست. کاهش تورم وقتی کارآمد است که با رونق تولید همراه باشد. مورد دوم اینکه رونق تولید نیز اتفاق نیفتاده است. رشدی که دولت از آن حرف می‌زند، رشد نفتی است که تقاضا ندارد. رشد تولید زمانی مطلوب است که مردم از طریق اشتغال، تأثیر آن را احساس کنند. آنچه در این دو سال رخ داده، عمدتاً از محل صنایع نفتی و پتروشیمی بوده است که خودشان انرژی بر هستند. رشد ناشی از این صنایع به افراد کمی اختصاص می‌یابد و به همین دلیل رشد در این صنایع منجر به رشد تولید و اشتغال نمی‌شود. شواهد آمارهای دیگر نیز این ادعا را تایید می‌کند.

گذراندن هر یک روز، دستاور محسوب می‌شود

میثم رادپور

پژوهشگر اقتصادی
دولت اکنون در یک وضعیت اورژانسی قرار گرفته که اصلاً نمی‌تواند تصمیمات مهم بگیرد. تورم ۴۰ درصدی و دیگر شاخص‌های اقتصادی، همگی منجر به این شده‌اند که سپری شدن یک روز، تبدیل به دستاورد دولت شود.

متأسفانه شرایط اقتصادی به‌گونه‌ای است که سیاستگذار هم اصلاً آزادی عمل ندارد. هر جا حوزه مداخله دولت است به نحوی آزادی عمل دولت هم محدود شده است. دلایل اقتصادی منجر به محدودیت دولت می‌شوند. مثلاً اگر چه بانک مرکزی باید مستقل باشد اما این نهاد وابسته به دولت و حاکمیت است. مسئله دیگر هم آنکه وقتی تورم حدود ۴۰ درصد است دولت چه سیاست مالی‌ای اجرا کند؟

نرخ تورم آن قدر بالاست که اگر قرار باشد نرخ بهره افزایش یابد، نرخ بازدهی کاهش می‌یابد. اگر قرار باشد نرخ بهره کاهش یابد هم باید منتظر این بود که ناترازی بانک‌ها جدی‌تر شود. این مسئله بانک مرکزی را تحت فشار قرار می‌دهد که بانک‌ها قرض‌تورم نشوند. دولت کسری بودجه جاری دارد و همین ممکن است منجر به افزایش نرخ مالیات شود اما کشوری که نرخ تشکیل سرمایه ثابت آن دائم منفی بوده است، یعنی صاحبان کسب و کار تمایل ندارند حتی به اندازه استهلاک خود سرمایه‌گذاری کنند چگونه نرخ مالیات افزایش می‌یابد؟ اگر نرخ مالیات افزایش نیابد هم کسری بودجه بزرگتر شده و استقراض از بانک مرکزی نیز بیشتر می‌شود. حاکمیت دوگانه در کشور منجر شده که نرخ ارز به دلیل تصمیمات وزارت خارجه افزایش یابد. دولت نمی‌تواند هیچ کاری کند. سال ۹۶ و ۹۷ هم آقای روحانی و آقای جهانگیری تصمیماتی درباره نرخ ارز اعلام کردند و نه بانک مرکزی. تمام متغیرهای اساسی مربوط به دولت، به شدت در وضعیت اورژانسی قرار گرفته‌اند. دولت تنها به فکر این است که روز خود را شب کند زیرا با چنین وضعیتی، سپری شدن یک روز هم خودش دستاورد دولت است.

دولت موفق نبود

پیمان مولوی

کارشناس اقتصاد
دولت باید از ابتدا با توجه به شرایط ایران برنامه‌ریزی می‌کرد؛ اینکه از همان ابتدای روی کار آمدن، گفته شد که تورم تا ۱۵ درصد کاهش می‌یابد، درست نبود. اصلاً از ابتدای سال مشخص بود که شعار سال محقق نمی‌شود زیرا تحقق شعار نیاز به الزامات واقعی شدن شعارها دارد. مهار تورم به یک سیاست منسجم پولی نیاز دارد که بخشی از آن به افزایش نرخ بهره بازمی‌گشت که این اتفاق رخ نداد. بخش دیگری از این شعار هم به رشد تولید و رشد اقتصاد بازمی‌گشت که متأسفانه به دلیل ادامه تحریم‌ها، آن رشد اقتصادی مورد نظر دولت هم رخ نداد. جمع این عوامل موجب می‌شود که ناخودآگاه چشم‌انداز فعال اقتصادی تیره شود. این چشم‌انداز با عدم تخصیص ارز، ایجاد مشکلات سرمایه در گردش، تورم و در نهایت افزایش قیمت دلار، چرخه‌ای ایجاد کرده که در سال آینده بسیاری از بنگاه‌های تولیدی زمین‌گیر می‌شوند و افت تولید و ادامه تورم رخ می‌دهد.

وزیر اقتصاد پیش از این گفته بود که تورم تا ۱۵ درصد کاهش می‌یابد. حالا این افراد که پیش از این تحریم را کاغذپاره می‌دانستند، متوجه شده‌اند که تحریم تا چه اندازه بر اقتصاد تاثیرگذار است و درآمدهای نفتی چه تأثیری بر کشور می‌گذارد. فشارهای زیاد بر درآمدهای از مسیر مالیات در یک دوره کوتاهی، پاسخ می‌دهد. بحران‌های مربوط به این مسئله در سال‌های آتی پدیدار می‌شود و کشور با اقتصادی مواجه می‌شود که بنگاه‌های آن نمی‌توانند رشد کنند و به تبع آن اقتصاد هم ضعیف‌تر شده و رشد نمی‌کند و مردمی که فقیرتر شده‌اند و در بخش تقاضا، کل بازار دچار مشکل شده است.

خاموشی چراغ اقتصاد

امیر حسین خالقی

پژوهشگر اقتصاد سیاسی
با وجود این که دولت توانست نرخ رشد تقدینگی را کاهش دهد و سیاست‌های انقباضی نیز در این مرحله ضروری قلمداد می‌شده اما ادامه دادن آن، بهایی کمتر از خاموشی چرخ تولید و اقتصاد نخواهد داشت.

نرخ رشد تقدینگی کاهش پیدا کرده است اما رکودی که در اقتصاد رخ داده، نشان‌دهنده این است که ما در آینده شاهد افزایش سطح متوسط قیمت کالاها یا همان تورم خواهیم بود. انگار بیش از آنکه مهار تورمی واقعاً رخ داده باشد، با صدور تورم در آینده روبه‌رو هستیم.

درباره رونق تولید هم خیلی مشخص است که ریسک‌های سیاسی آن قدر زیاد و بزرگ هستند که برخی از سیاست‌ها هم که به بهانه بهبود محیط کسب و کار انجام می‌شود، نقش خود را نشان نمی‌دهند. این سیاست‌های مالیاتی اخیر هم ماجرا را به شدت پیچیده کرده است. تامین مالی تولید دشوار است و این از تبعات سیاست کنترل ترازنامه است پس به همین دلیل، فکر می‌کنم شاید گفتار اهالی کسب و کار نشان می‌دهد با سال بسیار دشواری روبه‌رو بوده‌اند و سال آینده نیز چنین اتفاقی دوباره رخ می‌دهد. بر این اساس دولت نمره قبولی نمی‌گیرد. ادامه دادن سیاست‌های مهار تورم به ترتیب فعلی که به‌عنوان یک مرحله ضروری در آغاز کار توصیه می‌شد، به قیمت خاموش کردن چرخ اقتصاد تمام می‌شود.

کاهش تقدینگی، لزوماً تورم را کاهش نمی‌دهد

مرتضی افقه

اقتصاددان و استاد دانشگاه شهید چمران
به‌رغم اینکه دولت ادعا می‌کند سیاست‌های اجراشده در جهت کاهش تورم و رونق تولید موفق بوده، در هیچ‌یک از این دو عرصه به موفقیت نرسیده است؛ زیرا تقدینگی کاهش یافته اما تورم هنوز هم بالای ۴۰ درصد است. دولت از همان لحظه‌ای که سکندار کشور شد، مهار تورم را در صدر شعارهای خود قرار داده بود اما به دلیل اینکه به ریشه تورم اعتنا نکرد، تورم مهار نشد. تصور دولت این است که تقدینگی عامل اصلی تورم است که البته این تقصیر دولت نیست و تقریباً اغلب اقتصادخوانده‌های ما بر این مسئله تأکید می‌کنند. نه اینکه تقدینگی بر تورم بی‌تأثیر است؛ بلکه منظور این است که تورم معلول عوامل ساختاری است که دولت هرگز به آن ورود نمی‌کند. تقدینگی هم تأثیرات خود را دارد اما مسئله عوامل ساختاری زیاد است. به همین دلیل هم به‌رغم اینکه تقدینگی کاهش یافته اما تورم چندان کاهش نیافته است.

تقدینگی کاهش یافت اما مشکل این نیست که بخش مولد و بخش تولید با موانع زیادی مواجه هستند و تقدینگی وارد بخش مولد نمی‌شود. پس با همین تفاسیر اگر تقدینگی کاهش یابد تنها بخش مولد آسیب می‌بیند. همین امروز یکی از صنوف مرتبط با تولید اعلام کرد که به دلایل سیاست‌های انقباضی دولت بسیار ضربه خورده است. با چنین سیاست‌هایی فعالان بخش تولید نیز